

духовні блага, є продуктивними силами суспільства. До цієї системи належать: працівники; засоби праці (інструменти, механізми, машини, двигуни, апарати, різні пристрої тощо); предмети праці (земля, сировина, матеріали, корисні копалини тощо); сили природи, що використовуються; наука як специфічна продуктивна сила; форми і методи організації виробництва; інформація.

До родових ознак підприємництва належить те, що виробила практика розвитку підприємництва, насамперед: обмін діяльністю між суб'єктами господарювання; прагнення кожного учасника обміну діяльністю до реалізації своїх інтересів; прояв особистої чи колективної ініціативи у процесі підготовки чи укладання угоди; здатність і готовність йти на особистий (чи колективний) ризик заради укладання угоди на вигідних умовах; вміння диференціювати вірогідні й справжні результати угоди, визначити пріоритети діяльності та підпорядкувати їм логіку ділового спілкування.

Таким чином, підприємництво є невід'ємною властивістю (атрибутом) товарного виробництва.

ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ВИРОБНИЦТВА СОНЯШНИКОВОЇ ОЛІЇ В УКРАЇНІ

***Бондаренко І.І., магістр*,
Харківський національний технічний університет
сільського господарства імені Петра Василенка***

Соняшник є основною олійною культурою України. Наразі Україна посідає друге місце в світі з виробництва соняшнику після Росії. Згідно даних Державної служби статистики України, на 1 червня 2011 р. посівні площі під соняшником в Україні становили 4,4 млн. га, що на 6,7% більше, ніж на цю ж дату торік. Так аграрії розширюють площі культивування даної культури. Це обумовлено зростанням переробних потужностей, що стимулює попит на соняшник і забезпечує зростання рентабельності його вирощування.

Доки експорт насіння соняшнику з України не був обмежений вивізним митом, його переважно експортували, що цілком закономірно. Країни, з достатніми потужностями для переробки, за

---

* Науковий керівник — Левкіна Р.В., к. е. н., доцент

потреб імпорту, воліють завозити сировину для завантаження власних потужностей та забезпечення робочих місць всередині країни. Тому вони неохоче закупають на зовнішніх ринках готову продукцію.

Мито на експорт насіння соняшнику було запроваджене з метою підтримки вітчизняної оліє-переробної галузі. Наслідки цього як позитивні (скорочення експорту насіння соняшнику на 50%, збільшення виробництва олії в Україні на, збільшення надходжень до державного бюджету, збільшення інвестицій у виробничу сферу покращення доступу до кредитних ресурсів), так і негативні (перерозподіл прибутків від виробників сировини до виробників олії, виникнення схем з давальницькою сировиною для уникнення сплати мита). Таким чином останнім часом збільшується постачання на зовнішні ринки саме соняшникової олії.

Національна олійно-жирова галузь виступає однією з ведучих експорто-орієнтованих галузей харчової промисловості країни. Працівники олійно-жирової промисловості заробили 2,2 млрд. дол. за 2010 рік, тим самим внесли свою вагому частку у стабільність економіки України в умовах обмеження експортних можливостей зерна та негативного сальдо зовнішньої торгівлі.

На Україну припадає 25 % світового ринку виробництва соняшникової олії, і є лідером на сьогодні. Незважаючи на це продовжується активний пошук виходу на зовнішні ринки збуту, та стабільні ринки споживання.

Проте незважаючи на позитивні добутки є певні недоліки. По-перше, одним із пунктів зобов'язань, висунутих Україні Європейським Союзом при створенні зони вільної торгівлі, є скасування експортного мита на насіння соняшнику. Відповідно до Закону України від 10.09.99р. №1033 «Про ставки вивізного (експортного) мита на насіння деяких видів олійних культур», починаючи з 1 січня 2007 року ставка вивізного мита на насіння соняшнику щороку зменшується на 1 відсотковий пункт до значення 10 %.

Відміна експортного мита може призвести до занепаду однієї з найуспішніших галузей не лише агропромислового комплексу, а й економіки України в цілому. Відсутність бар'єру для експорту насіння соняшнику, призведе до вивезення його у країни ЄС. Приблизні втрати від скасування вивізного мита становитимуть 1,5 млрд. грн., зокрема: втрата 275 млн. бюджетних надходжень, втрата споживачів за рахунок подорожчання соняшникової олії на 665 млн. грн. Істотно підвищаться ціни на соняшникову олію на внутрішньому ринку приблизно на 50-70 %.

В цих умовах збереження ставки вивізного мита на насіння соняшнику має стати одним із принципових положень переговорів про створення зони вільної торгівлі з ЄС, адже поступки у цьому питанні принесуть Україні значні збитки.

Другою загрозою галузі є той факт, що 29 вересня 2011 р. Міністерство економічного розвитку і торгівлі Україні оприлюднило проект Закону «Про ставки вивізного мита на окремі види сільськогосподарської продукції», яким, зокрема, передбачається введення з 1 січня 2012 року експортного мита на соняшникову олію в розмірі 10 %, але не менше 84 євро / т.

Ці заходи можуть позбавити України статусу лідера світового експортера соняшникової олії, а також відберуть у фермерів більш ніж 6 мільярдів гривень.

Зняття мита зробить невицідним виробництво соняшникової олії і призведе до закриття більшості підприємств галузі, звільнення 30 тис. співробітників і збитків держави у сумі 3,8 млрд. грн.

Отже, зазначені загрози є істотними факторами дестабілізації для інвестиційної привабливості України, бізнес-клімату та продовольчої безпеки країни і можуть перекреслити всі досягнення олійно-жирової галузі за останні роки. Ринок соняшникової олії для України має стратегічно важливе значення, тому подальша участь України на світовому ринку рослинних олій є досить важливою.

НАТУРАЛЬНА ОПЛАТА ПРАЦІ – ЗА І ПРОТИ

Веретельник Н.І., ст. викладач,

Кудик Т.С., студентка,

***Харківський національний технічний університет
сільського господарства імені Петра Василенка***

Облік праці та її оплати посідає одне з вагомих місць в бухгалтерському обліку на підприємстві, тому є дуже важливим вивчення питань пов'язаних з цією темою. Пов'язуючи оплату праці з податковим обліком виникає питання чи є раціональним використовувати на підприємстві натуральну оплату праці.

Серед публікацій останнього часу обліку праці та її оплати приділяється недостатньо уваги. Питання обліку праці та її оплати висвітлювались у складі підручників з організації бухгалтерського обліку, зокрема такими вченими в галузі бухгалтерського обліку, як